

ТЭМАТЫЧНЫЯ ТРЭНІРОВАЧНЫЯ ПРАКТЫКАВАННІ ПА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ СЛОВАЎТВАРЭННЕ

Словаўтварэнне – раздзел мовазнаўства, у якім вывучаецца структура вытворных слоў, шляхі і сродкі ўтварэння новых лексічных адзінак, апісваецца іх сістэма. Пад словаўтварэннем разумеюць таксама ўтварэнне новых слоў з вядомых мове словаўтваральных элементаў паводле пэўных спосабаў. У школьным курсе беларускай мове словаўтварэнне вывучаецца ў раздзеле “Склад слова. Словаўтварэнне і арфаграфія”.

Працэс падрыхтоўкі да алімпіядных конкурсаў пры вывучэнні тэмы “Словаўтварэнне” ўключае ўзнаўленне ведаў пра сутнасць словаўтварэння, пра істотныя прыметы разнастайных словаўтваральных з’яў, пра спосабы формаўтварэння і словаўтварэння, пра парадак словаўтваральнага разбору. Вучні павінны ўмець вызначаць спосабы ўтварэння слоў, тлумачыць значэнні невядомых слоў з апорай на словаўтваральны аналіз, рэдагаваць уласнае і чужое маўленне ў адпаведнасці са словаўтваральнымі нормамаі і інш.

Авалоданне асноўнымі словаўтваральнымі паняццямі з’яўляецца базай для засваення працэсу мадэлявання новых лексічных адзінак, удасканалення ўмення канструяваць словы з мэтай выпрацоўкі навыкаў правільнага пісьма, узбагачэння слоўнікавага запасу вучняў і развіцця маўлення.

1. З дапамогаю розных суфіксаў утварыце найменні асоб паводле прафесіі, занятку або роду дзейнасці, суфіксы выдзеліце.

Борць, гастраліраваць, мадэль, эсэ, абіваць, батарэя, беларус, білет, біржавы, бляха, бракаваць, вадзіць, валодаць, дабравольны, даглядаць, ёга, жаніць, жывапіс, калёсы, калядаваць.

2. Растворыце матывацыю народных назваў рыб. Назавіце спосаб утварэння назваў.

Бычок, царык (ёрш), матросік (акунь), кароўка (буйная плотка), кажушак (шчупак сярэдніх памераў).

3. Растворыце, чаму так названы абутак, вызначце спосаб утварэння слоў.

Лодачкі, валёнкі, басаножкі, балеткі, гумовікі.

4. Выпішыце аказіянальныя дзеясловы. Укажыце словаўтваральную аснову і словаўтваральны фармант.

Суседзяць пад дахам адным сярмяга, жакетка і футра (У.Дубоўка). Я ў песні пра вёску трыбуню (Я.Пушча). Беланогі, расчухраны месяц лявоніць у лісці кляновым... (Я.Пушча). Бачу, як навальнічыць выйшаў з берагоў крутарогіх Сож... (А.Дудар). Туманамі песцілі, петлямі лашчылі, розгамі секлі, цямылі багамі (Я.Купала). Радасць хвалямі крынічыць (А.Александровіч). Сонца тварам у снезе купаецца, аксаміціць шырокае поле... (Ю.Базыленка). Цымбаламі гукі крышталяць, і іх не заглушыць

гармонік (У.Дубоўка). І так шчыра лучынілі хаткі (А.Вольны). Пад гімны і песні ўзвейныя полыміць вецер штандары (Я.Пушча).

5. Размяркуйце прозвішчы ў залежнасці ад значэння матывацыйнай асновы: а) сацыяльны статус, прафесія, род дзейнасці, занятак, б) знешні выгляд, в) адносіны паводле роднасці і сваяцтва, г) фізічныя і разумовыя якасці; д) жывёла, птушка, насякомае.

Басячэнка, Гадавенка, Куцэнка, Сабаленка, Бусленка, Нявесценка, Блізнячэнка, Бандарэнка, Куцапаленка, Кашчэнка, Прымачэнка, Сіпачэнка, Кульша, Хрушчэнка, Сакаленка, Рымарэнка, Бушны, Удавічэнка, Глушачэнка, Бандарэнка, Тарарэнка, Коўтун, Бурлачэнка, Дзедучэнка.

6. Ад прыметнікаў *новы, малы* пры дапамозе розных суфіксаў утварыце разнастайныя памяншальна-ласкальныя формы.

7. Беларуская мова змяшчае ў сваім слоўніку словы, утвораныя ад польскіх, нямецкіх, французскіх і іншых адзінак. Прачытайце лацінскія словы і выразы. Запішыце беларускія лексічныя адзінкі, суадносныя з лацінскімі. Падкрэсліце тыя, якія з гэтых адзінак этымалагічна складаюцца з двух слоў?

Лац. *bulbus* – клубень, цыбуліна; лац. *versus* – невялікі паэтычны твор; лац. *odor* – ах; лац. *velum* – занавес; лац. *armatus* – узброены; лац. *lustrare* – асвятляць; лац. *prae, sol* – адбіваю сонца; лац. *sub, terra* – пад, зямля; лац. *creta* – крыцкая фарба; лац. *capillus* – валасы.

8. Запішыце ланцужок слоў (5) прадметна-тэматычнай групы “Інтэрнэт”, аднолькавых паводле спосабу ўтварэння (складанаскарочаны спосаб; скарачэнне+суфіксацыя).

9. Вызначце, якім спосабам утвораны словы: агульнадаступны, агульнаацыянальны, агульнарэспубліканскі, агульнадэмакратычны, агульнанародны; авіядэсант, авіядэсантны, авіямадэль, авіямадэлізм, авіямадэльны.

10. Складзіце сказы так, каб словы *любы, жыўцом, зімой, мабільны, малы* з’яўляліся рознымі часцінамі мовы. Назавіце спосаб утварэння такіх слоў.

11. Запоўніце пустыя радкі табліцы.

1.	Слова для аналізу	Словаўтваральны фармант	Уласны прыклад
2.	<i>Бяззубы</i>	<i>Прыстаўка+нулявы суфікс</i>	<i>Бязносы</i>
3.	<i>Пабор</i>		
4.	<i>Разводдзе</i>		
5.	<i>Удзень</i>		
6.	<i>Самаахова</i>	<i>Злучальная галосная</i>	
7.	<i>Лесапасадка</i>		
8.	<i>Шасцігоддзе</i>		<i>сямігоддзе</i>
9.	<i>Няштатны</i>		
10.	<i>Попусту</i>		

12. Згрупуйце словы адносна іх *словаўтваральнага тыпу*. Патлумачце.

Слаўгарадзец, каўказец, пскавіч, віцебчанін, уралец, нарчанец, віцябчук, мазырчук, вязьміч, мазыранін, градзянчук, кастраміч, палачанін, краснадарац.

13. Размяркуйце словы ў адпаведнасці з іх *словаўтваральнай мадэллю*. Патлумачце.

Браслаўскі, душанбінскі, акцюбінскі, сочынскі, саратаўскі, бялыніцкі, уздзенскі, гродзенскі, пензенскі, шклоўскі, езярышчанскі, падуанскі, горкаўскі, бярдзічаўскі, ялцінскі, кіняшэмскі, спартанскі, бабруйскі, лёзненскі, стаўбцоўскі, бярозаўскі, баранавіцкі, асіповіцкі.

14. Падкрэсліце лішняе слова ў прапанаваных групах вытворных слоў.

1. Вучань, вучаніца, вучылішча, вучоны (прыметнік), вучэнне.

2. Гаспадарка, гаспадарнік, гаспадароў, гаспадарскі, гаспадарыць, гаспадыня.

3. Маларухавы, маласільны, маларухомы, маларэнтабельны, маласвядомы, маласпрыяльны.

4. Малюнак, малявальны, маляўнічасць, малявачне, маляўнічы.

5. Падман, падмен, падмес, падпункт, паднос, падпал, падрад, падрэз.

15. Аднавіце прапушчанае слова ў словаўтваральных ланцужках.

1. Набівальшчыца <- ... <- набіваць <- набіць <- біць.

2. Буксіровачны <- ... <- буксіраваць <- буксір.

3. Перапісны <- перапіс <- ... <- псаць.

4. Зайздройсніца <- зайздроснік <- ... <- зайздрасць.

5. Задушэўна <- ... <- душа.

16. Падкрэсліце лішняе адзінкі ва словаўтваральных парадыхмах наступных слоў.

1. Лес – лесавік, лясны, узлесак, узлесе, лясніцтва, бязлесіца, бязлесны, лясіна, лясісты, ляснік, лясок, лясун, пералесак.

2. Горад – гарадскі, прыгарад, гарадок, гарадзішча, загарадны, гараджанін.

3. Зямля – вобземлю, вобзем, зямлянка, зямельны, зямлісты, зямляк, зямны, наземны, падземны.

4. Ціхі – ціха, ціш, ціхоня, ціхнуць, ціхмяны, цішком, цішэць, зацішша, зацішак, сцішанасць, зацішыць, зацішлівы.

5. Жыць – жывучы, жылец, жыллё, жылы, жыхар, жыццё, жыўнасць, перажыць, аджыць, выжыць, нажыць, абжыць, дажыць, пажыць.

17. З прапанаваных груп слоў выберыце і запішыце ўсе магчымыя словаўтваральныя пары. Спачатку – утваральнае (базавае) слова, пасля – вытворнае. *Узор:* даследаваць – даследаванне, даследаваць – даследчык і г.д.

1. Даследаванне, даследаваць, даследчык, даследчыца, даследчы, даследчыцкі.

2. Дакладна, дакладны, даклад, дакладаць, дакладчык, дакладчыца, дакладчыцкі, дакладнасць.

3. Дар, перадарыць, бяздарны, дарыць, падарыць, падарункавы, падарунак, задарыць, бяздарнасць, надарыць.

4. Пісьмо, пісьменнік, пісьменніца, пісьменны, пісаць, перапісаць, запісаць, перапіс, запіс, пісьменніцкі.

5. Перавозіць, перавоз, перавозка, перавозачны, перавозны, перавозчык, перавозчыца, перавозчыцкі

18. З прапанаваных груп слоў пабудуйце словаўтваральныя ланцужкі з улікам ступеней утварэння.

1. Садоўнік, садоўнічаць, сад.

2. Салёны, саленавата, саліць, салёны.

3. Пагрузка, грузіць, пагрузіць, пагрузачны.

4. Перапланаваць, план, перапланаванне, планаваць.

5. Пракат, катаць, пракатны, рэйкапракатка, рэйкапракатны, пракатаць.

19. Размяркуйце дзеясловы па слупках табліцы адпаведна спосабам іх утварэння.

Расшчодрыцца, скупіцца, разбегчыся, зачাপіцца, радавацца, расплакацца, прысуседзіцца, сталавацца, каласіцца, аступіцца, абанкруціцца, супрацьпастаўляцца.

Постфіксальны спосаб	Прэфіксальна-постфіксальны спосаб	Суфіксальна-постфіксальны спосаб	Прэфіксальна-суфіксальна-постфіксальны спосаб

20. Размяркуйце абрэвіятуры па слупках табліцы.

БелАМ, БелЭн, ВДУ, журфак, камэска, ЦСУ, бутылен, ваенкамат, ТБМ, эсмінец, фізфак, БАЗ, спецсемінары, ППХА, біёніка, камроты, культпаход, параланг, ЭліМБел, Белфарм.

Складовыя абрэвіятуры	Ініцыяльныя абрэвіятуры	Устаўныя абрэвіятуры	Змешаныя абрэвіятуры

ДАВЕДКІ

1. Борт-нік, гастрал-ёр, мадэль-ер, эсэ-іст, абіў-шчык, батарэ-ец, беларус-іст, білец-ёр, біржав-ік, блях-ар, брак-ёр, вадзі-цель, валад-ар, дабравол-ец, дагляд-чык, ёг (нулявы суфікс), жан-іх, жывапіс-ец, калес-нік, калядоў-шчык.

2. Бычок (паводле вялікай, як у быка, галавы); царык (паводле падабенства калючак да кароны); матросік (паводле падабенства да матроскай цяльняшкі); кароўка (паводле вялікага памеру); кажушак (паводле асацыяцыі з тоўстай, як у кажуха, скурай). Семантычны спосаб.

3. Лодачкі (паводле формы (ад слова лодка), семантычны спосаб); валёнкі (паводле спосабу вырабу (ад слова валяць), суфіксальны спосаб); басаножкі (паводле агульнага выгляду (ад спалучэння босыя ногі),

асноваскладанне+суфіксацыя); балеткі (паводле формы балетных чаравікаў (пуантаў) (ад слова балет), суфіксальны спосаб); гумовікі (паводле матэрыялу (ад слова гумовы), суфіксальны спосаб).

4. Суседзіць – сусед+і; трыбуніць – трыбун-а+і; лявоніць – лявон-іха+і; навальнічыць – навальніц-а+ы; цямрыць – цемр-а+ы; крынічыць – крыніц-а+ы; аксаміціць – аксаміт+і; крышталяць – крышталь+я; лучыніць – лучын-а+і; полыміць – полым-я+і.

5. А): Басячэнка (басяк), Гадавенка (парабак, які наймаўся на год), Бандарэнка (бондар – майстар па вырабу драўлянага посуду), Рымарэнка (рымар – майстар па вырабу вупражы), Бурлачэнка (бурлак – рабочы ў арцелі, якая цягнула судны);

б) Куцэнка (куцы – маларослы), Куцапаленка (куцапалы – бяспалы; знешні выгляд), Кашчэнка (кашчавы, кастлявы), Бушны (абл. бушны – поўны, здаровы), Коўтун (каўтун – зблытаны, збіты пук валасоў);

в) Прымачэнка (прымак – муж, якога прынялі ў доме жонкі, які жыве ў доме жонкі), Удавічэнка (удава), Дзедучэнка (дзед), Блізнячэнка (блізня), Нявесценка (нявеста);

г) Сіпачэнка (сіпаты), Кульша (кульгавы), Глушачэнка (глухі), Тарарэнка (тарарам – разм. шум, грукат), Цікабенка (цікавы), Куцапаленка (куцапалы – бяспалы; фізічная якасць).

д) Хрушчэнка (хрушч – майскі жук), Сакаленка (сокал), Бусленка (бусел), Сабаленка (собаль).

6. Нов-еньк-і, нов-енечк-і, нав-ютк-і, нав-юсеньк-і, нав-юсенечк-і; мал-еньк-і, мал-енечк-і, мал-юсеньк-і, мал-юсенечк-і, мал-юпасеньк-і, мал-юпасенечк-і.

7. Бульба, верш, вала, вэлюм, гармата, люстра, парасон, сутарэнне, крэйда, капялюш.

8. Комп, клави, наўт, інэт, флэшка, сімка і інш.

9. Агульнадаступны (асноваскладанне), агульнанацыянальны (асноваскладанне), агульнарэспубліканскі (асноваскладанне+суфіксацыя), агульнадэмакратычны (асноваскладанне), агульнанародны (асноваскладанне+суфіксацыя); авіядэсант (складанаскарочаны спосаб), авіядэсантны (суфіксацыя), авіямадэль (складанаскарочаны спосаб), авіямадэлізм (суфіксацыя), авіямадэльны (суфіксацыя).

10. Любы горад сустрэў гасцінна; мой любы спазняецца. Рыбу лавілі начэпленым на кручок *жыўцом*; паляўнічыя хацелі ўзяць ваўка *жыўцом*. Прыгожа ў лесе снежнай *зімой*; рыхтуй летам сані, а *зімой* калёсы. Для хуткага рэагавання быў створаны *мабільны* атрад; *мабільны* паставілі на падзарадку. Малы пакой быў вызвалены для бібліятэкі; неабходна падвезці *малога* ў школу. Пераход адной часціны мовы ў другую.

11.

1.	Слова для аналізу	Словаўтваральны фармант	Уласны прыклад
2.	<i>Бяззубы</i>	<i>Прыстаўка+нулявы суфікс</i>	<i>Бязносы</i>
3.	<i>Пабор</i>	<i>Прыстаўка+нулявы суфікс</i>	<i>Памол</i>
4.	<i>Разводдзе</i>	<i>Прыстаўка+нулявы суфікс</i>	<i>Міжраддзе</i>

5.	<i>Удзень</i>	<i>Прыстаўка+нулявы суфікс</i>	<i>Увосень</i>
6.	<i>Самаахова</i>	<i>Злучальная галосная</i>	<i>Самаацэнка</i>
7.	<i>Лесанасадка</i>	<i>Злучальная галосная</i>	<i>Лесараспрацоўка</i>
8.	<i>Шасцігоддзе</i>	<i>Злучальная галосная+нулявы суфікса</i>	<i>Сямігоддзе</i>
9.	<i>Няштатны</i>	<i>Прыстаўка+суфікс</i>	<i>Няпарны</i>
10.	<i>Попусту</i>	<i>Прыстаўка+суфікс</i>	<i>Посуху</i>

12. Словаўтваральны тып – фармальна-семантычная схема (формула) словаўтварэння, якая ўлічвае агульнасць часціны мовы ўтваральнага і ўтворанага слоў, агульнасць фарманта і агульнасць словаўтваральнага значэння фарманта.

1. Слаўгарадзец, каўказец, уралец, нарачанец, краснадарац.
2. Пскавіч, кастраміч, вязьміч.
3. Віцебчанін, мазыранін, палачанін.
4. Віцябчук, мазырчук, градзянчук.

13. Словаўтваральная мадэль – фармальна-семантычнай схема (формула) словаўтварэння, якая, акрамя агульнасці часціны мовы ўтваральнага і ўтворанага слоў, агульнасць фарманта і агульнасці яго словаўтваральнага значэння, улічвае таксама і *марфаналагічныя асаблівасці ўтворанага слова*.

1. Браслаўскі, саратаўскі, шклоўскі, бярдзічаўскі – суфікс непасрэдна далучаецца да асновы.
2. Бялыніцкі, баранавіцкі, асіповіцкі – пры далучэнні суфікса да асновы назіраецца сцяжэнне гукаў.
3. Уздзенскі, пензенскі, пёзненскі – наяўнасць інтэрфікса *-ен-* паміж суфіксам і асновай.
4. Езярышчанскі, ладуанскі, спартанскі – наяўнасць інтэрфікса *-ан-* паміж суфіксам і асновай.
5. Горкаўскі, бярозаўскі, стаўбцоўскі – наяўнасць інтэрфікса *-аў-* (*-оў-*) паміж суфіксам і асновай.
6. Ялцкі, сочынскі, душанбінскі – наяўнасць інтэрфікса *-ін-* (*-ын-*) паміж суфіксам і асновай.
7. Кіняшэмскі, гродзенскі – чаргаванне галоснага з нулём гука ў корані.
8. Бабруйскі, акцюбінскі – накладанне марфем

14. 1. Вучань, вучаніца, вучылішча, вучоны (прыметнік), вучэнне (назоўнік *вучаніца* ўтворана ад назоўніка *вучань*, усе астатнія ад дзеяслова *вучыць*).

2. Гаспадарка, гаспадарнік, гаспадароў, гаспадарскі, гаспадарыць, гаспадыня (назоўнік *гаспадарнік* утвораны ад дзеяслова *гаспадарыць*, астатнія словы – ад назоўніка *гаспадар*).

3. Маларухавы, маласільны, маларухомы, маларэнтабельны, маласвядомы, маласпрыяльны (прыметнік *маласільны* ўтвораны пры дапамозе злучальнай галоснай і суфікса, а ўсе астатнія спосабам словаскладання).

4. Малюнак, малявальны, маляўнічасць, маляванне, маляўнічы (назоўнік *маляўнічасць* утвораны ад прыметніка *маляўнічы*, а ўсе астатнія словы – ад дзеяслова *маляваць*).

5. Падман, падмен, падмес, падпункт, паднос, падпал, падрад, падрэз (назоўнік *падпункт* утвораны прыставачным спосабам ад назоўніка *пункт*, а астатнія словы – нулявой суфіксацыяй ад дзеясловаў).

15. Словаўтваральны ланцужок – гэта рад аднакаранёвых слоў, звязаных адносінамі паслядоўнай вытворнасці.

1. Набівальшчыца <– набівальшчык <– набіваць <– набіць <– біць.

2. Буксіровачны <– буксіроўка <– буксіраваць <– буксір.

3. Перапісны <– перапіс <– перапісаць <– пісаць.

4. Зайздройсніца <– зайздроснік <– зайздросны <– зайздрасць.

5. Задушэўна <– задушэўны <– душа.

16. Словаўтваральная парадыгма – сукупнасць усіх слоў, якія *непасрэдна* ўтварыліся ад аднаго ж і таго слова.

1. Лес – лесавік, лясны, узлесак, узлессе, лясніцтва, бязлесіца, бязлесны, лясіна, лясісты, ляснік, лясок, лясун, пералесак (лясніцтва – ад ляснік).

2. Горад – гарадскі, прыгарад, гарадок, гарадзішча, загарадны, гараджанін (гараджанін – ад гараджане).

3. Зямля – вобземлю, вобзем, зямлянка, зямельны, зямлісты, зямляк, зямны, наземны, падземны (зямлянка – ад земляны).

4. Ціхі – ціха, ціш, ціхоня, ціхуць, ціхмяны, цішком, цішэць, зацішша, зацішак, сцішанасць, зацішыць, зацішлівы (сцішанасць – ад сцішаны).

5. Жыць – жывучы, жылец, жыллё, жылы, жыхар, жыццё, жыўнасць, перажыць, аджыць, выжыць, нажыць, абжыць, дажыць, пажыць (жыўнасць – ад жывы).

17. Словаўтваральная пара – мінімальна ячэйка словаўтваральнай сістэмы, у якую ўваходзяць утваральнае (базавае) і вытворнае слова.

1. Даследаваць – даследаванне, даследаваць – даследчык, даследаваць – даследчы, даследчык – даследчыца, даследчык – даследчыцкі.

2. Дакладны – дакладна, даклад (паведамленне) – дакладны, даклад – дакладчык, дакладны – дакладнасць, дакладчык – дакладчыцкі, дакладчык – дакладчыца.

3. Дар – бяздарны, дарыць – дар, дарыць – падарыць, падарыць – падарунак, падарунак – падарункавы, дарыць – задарыць, бяздарны – бяздарнасць, дарыць – надарыць, дарыць – перадарыць.

4. Пісаць – пісьмо, пісьмо – пісьменны, пісаць – пісьменнік, пісьменнік – пісьменніца, пісьменнік – пісьменніцкі, запісаць – запіс, перапісаць – перапіс, пісаць – запісаць, пісаць – перапісаць.

5. Перавозіць – перавоз, перавозіць – перавозка, перавозка – перавозачны, перавоз – перавозны, перавозіць – перавозчык, перавозчык – перавозчыца, перавозчык – перавозчыцкі.

18.

1. Сад → садоўнік – >садоўніцаць.

2. Саліць → салёны → саленаваты → саленавата.
3. Грузіць → пагрузіць → пагрузка → пагрузачны;
4. План → планаваць → перапланаваць → перапланаванне;
5. Катаць → пракатаць → пракат → пракатны → рэйкапракатны → рэйкапракатка.

19.

Постфіксальны спосаб	Прэфіксальна- постфіксальны спосаб	Суфіксальна- постфіксальны спосаб	Прэфіксальна- суфіксальна- постфіксальны спосаб
<i>Радавацца, зачапіцца, супрацьпастаўляцца</i>	<i>Разбегчыся, расплакацца, аступіцца</i>	<i>Скупіцца, сталавацца, каласіцца</i>	<i>Расшчодрыцца, прысуседзіцца, абанкруціцца</i>

20. Складовыя абрэвіятуры – гэта абрэвіятуры, у якіх утваральная база – адвольна ўсечаныя часткі базавых слоў (графічныя склады).

Ініцыяльныя абрэвіятуры – гэта абрэвіятуры, якія складаюцца а) з пачатковых літар базавых слоў (літарныя), б) з пачатковых гукаў базавых слоў (гукавыя), в) з гукаў і літар базавых слоў (літарна-гукавыя).

Устаўныя (або тэлескапічныя) абрэвіятуры – гэта абрэвіятуры, якія ўтвараюцца з пачатковага склада першага слова і канцавога (ці пачатковага і канцавога) другога слова.

Змешаныя абрэвіятуры – гэта абрэвіятуры, якія ўтвараюцца а) з пачатковай часткі першага слова і другога слова цалкам, б) з пачатковых частак адных слоў і пачатковых літар ці пачатковых гукаў другіх.

Складовыя абрэвіятуры	Ініцыяльныя абрэвіятуры	Устаўныя абрэвіятуры	Змешаныя абрэвіятуры
<i>БелЭн, журфак, камэска, фізфак, Белфарм</i>	<i>ВДУ, ЦСУ, ТБМ, ВАЗ, ППХА</i>	<i>Бутылен, ваенкамат, эсмінец, біёніка, параланг</i>	<i>Спецсемінары, камроты, культпаход, ЭліМБел, БелАМ</i>

ВДУ (Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт), ТБМ (Таварыства беларускай мовы), ЦСУ (Цэнтральнае статыстычнае ўпраўленне), ППХА (проціпаветраная і хімічная абарона), бутылен (бутан і этылен), эсмінец (эскадрыны мінаносец), біёніка (біялогія і электроніка), параланг (парашут і акваланг), БелАМ (Беларуская акадэмія мастацтваў),

Святлана Мароз,
Марына Ржавуцкая